

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิทยาลัยครู เป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยมีหน้าที่หลักห้าประการ คือ คำเน้นการผลิตบัณฑิต และบุคลากรสาขาวิชาชีพครู และวิชาการต่าง ๆ ส่งเสริมวิทยฐานะของบุคลากรประจำการ ทำการวิจัย ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและให้บริการทางวิชาการแก่สังคมให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม (แผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534): 5) จากหน้าที่ดังกล่าว จะพบว่าการผลิตบัณฑิต และบุคลากรสาขาวิชาชีพครูนั้น เป็นหน้าที่หลักของวิทยาลัยครูที่จะต้องผลิตครูที่มีความรู้ ความสามารถ (Educated man) มีความสมบูรณ์ทั้งวิชาชีพชั้นสูง สติปัญญา อารมณ์ ร่างกายและจิตใจ สามารถพัฒนาสังคมและดำรงคนให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้น วิทยาลัยครูจึงไม่เพียงแต่จะสอนวิชาชีพชั้นสูง เท่านั้น แต่รวมถึงการพัฒนานักศึกษาเพื่อให้เป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์พร้อมที่จะไปเป็นครูที่ดีของนักเรียนต่อไป

การพัฒนานักศึกษาครู เพื่อให้ เป็นครูที่ดีนั้น เป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อนและมีองค์ประกอบหลายประการ ได้แก่ ด้านความรู้ ความชำนาญ เจตคติ ความมีคุณธรรมและจริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งการที่จะบรรลุเป้าหมายดังกล่าว การ เรียนรู้ภายในห้อง เรียนแค่เพียงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอ นักศึกษาควรได้รับการพัฒนาด้วยการจัดบริการสวัสดิการและกิจกรรม รวมทั้งสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้ เป็นส่วนที่พัฒนานักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัจจุบันสังคมภายนอกมีทัศนคติต่อนักศึกษาครูที่สำเร็จการศึกษาออกไปว่ามีคุณภาพด้อยลง และขาดคุณลักษณะของความเป็นครูที่แท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับผลการสรุปของอนุกรรมการพิจารณาเสนอแนวทางแก้ปัญหาการศึกษา (2525: 12) พบว่า นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันฝึกหัดครูยังขาดคุณภาพ สรีทธา และอุดมการณ์ในอาชีพครู จากปัญหาดังกล่าวถ้าพิจารณาถึงสาเหตุที่เกิดขึ้นก็พบว่ามิได้อยู่ด้วยกันหลายสาเหตุดัง เช่น ประสาน ทิพย์ธารา (2521: 58) พบว่าสาเหตุ

มาจากปัญหาการขาดแคลนทุนการศึกษา ปัญหาไม่สามารถปรับตัวในการเรียน ปัญหาการใช้เวลาว่างไม่ถูกต้อง และปัญหาที่นักศึกษาไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียน จะพบว่าประเด็นเรื่องที่พักอาศัย เป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาควรมีคุณภาพด้อยลงไป ซึ่งในอดีตที่ผ่านมา นักศึกษาทุกคนต้องเป็นนักศึกษาประเภทกินนอน มีอาจารย์ประจำหอพักคอยดูแล อบรม ควบคุมให้ค่าปรับศึกษาแนะนำทั้งในด้านการเรียน และในด้านความประพฤติ (ประวิติกรมและวิทยาลัยครู 2517: 30) ดังนั้นนักศึกษาจึงมิได้เจริญงอกงามด้านสติปัญญาเพียงประการเดียว แต่ยังได้รับการปลูกฝังด้วยคุณลักษณะอื่น ๆ เช่น ความรับผิดชอบ ความมีวินัยในตนเอง ความมีศรัทธาค่อวิชาชีพครู และความมีคุณธรรม ซึ่งเป็นจรรยาบรรณที่ดีของครูพึงมี หอพักของวิทยาลัยครูจึงเป็นสถานที่สำคัญแห่งหนึ่งที่ช่วยให้นักศึกษามีคุณภาพดีขึ้น ดัง วิลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2528: 100) กล่าวว่า บริการที่นักศึกษา เป็นบริการที่สำคัญบริการหนึ่งที่สถาบันอุดมศึกษาจัดให้แก่บัณฑิตนักศึกษา และเป็นโอกาสที่ดียิ่งต่อสถาบันนั้น ๆ ที่จะใช้หอพักเป็นสถานที่ที่จะทำให้อาจารย์ หรือความมุ่งหวังของการผลิตบัณฑิต บรรลุวัตถุประสงค์ในการที่สร้างความเป็นเลิศทางวิชาการ และเสริมสร้างบัณฑิตที่มีความเที่ยงพร้อมไปด้วยลักษณะที่พึงปรารถนา มีคุณธรรม จริยธรรม และมุ่งมั่นที่จะใช้วิชาการให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมในอนาคต ดังนั้นหอพักจะเป็นแหล่งที่มหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยจะให้ทั้งทางด้านความรู้ การปรับปรุงบุคลิกภาพ ความมีระเบียบวินัยและการแสดงออกทั้งทางกาย วาจา ใจ ได้อย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ มุลเลอร์ (Mueller 1961: 177) ที่ว่าประโยชน์ของหอพักในสถาบันการศึกษานอกเหนือจากเป็นที่พักอาศัยแล้วยังเป็นสถานที่ส่งเสริมทางวิชาการและพัฒนาบุคคลด้วย นอกจากนี้ เรนนี (Wrenn 1951: 293-294) ได้อ้างถึงคำกล่าวของสตรัง (Ruth Strang) ว่า "นักเรียนประจำมีโอกาสได้เรียนรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ที่อยู่ภายในและพิเศษเดียวกับคน อันจะก่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน และเข้าใจขบวนการในการอยู่ร่วมกัน เป็นหมู่คณะในสังคมสมัยใหม่ เพราะการพักอาศัยอยู่ร่วมกันในหอพักนั้นก่อให้เกิดความร่วมมือ ความรับผิดชอบ ความรักใคร่ปรองดองกัน และยังช่วยให้ผู้เรียนแต่ละคนได้เรียนรู้ศิลปะในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นอีกด้วย"

จากความสำคัญของหอพักนักศึกษาคตามความคิดเห็นของนักการศึกษาและจากการสรุปของอนุกรรมการพิจารณาเสนอแนวทางแก้ปัญหาการศึกษา จะเห็นว่าหอพักเป็นสถานที่ที่จะช่วยพัฒนา นักศึกษาในด้านต่าง ๆ ได้อย่างดี แต่การจะพัฒนานักศึกษาหอพักให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์นี้ ทางสถาบันจะต้องคำนึงถึงการจัดการ วัสดุการ และกิจกรรมภายในหอพักที่จะส่งผลต่อการพัฒนา

นักศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทางการฝึกหัดครูได้ตระหนักในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงจัดโครงการบริการและสวัสดิการนักศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้นักศึกษาได้รับบริการสวัสดิการที่เพียงพอและมีเวลาที่จะพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ อย่างเต็มที่ ส่วนด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรทางการฝึกหัดครู ได้มีนโยบายส่งเสริมให้นักศึกษาร่วมกิจกรรม เสริมหลักสูตรพัฒนาสุขภาพอนามัย การอยู่ร่วมกันในระบอบประชาธิปไตยและการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม (แผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 6 (2530-2534): 6) จะเห็นว่าทางการฝึกหัดครูได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดบริการสวัสดิการและกิจกรรมในหอพักนักศึกษาเป็นอย่างมาก

สหวิทยาลัยศรีอยุธยา ซึ่งประกอบไปด้วย วิทยาลัยครูเทพสตรี วิทยาลัยครูพระนคร ศรีอยุธยา วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลัยสงฆ์ วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา และวิทยาลัยรำไพพรรณี วิทยาลัยครูดังกล่าวยกเว้น วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา ได้มีการจัดสวัสดิการหอพักนักศึกษา เพื่อประโยชน์ในการพัฒนานักศึกษาโดยตลอด การจัดหอพักของวิทยาลัยครูดังกล่าวแต่ละแห่งซึ่งมีความแตกต่างกัน สหวิทยาลัยศรีอยุธยา มีนโยบายที่จะปรับปรุงการจัดบริการสวัสดิการและกิจกรรมในหอพักนักศึกษาให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อพัฒนานักศึกษาหอพักของสหวิทยาลัยดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพอันจะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงคุณภาพครูให้ได้มาตรฐานดียิ่งขึ้น ประกอบกับทางการฝึกหัดครูในปัจจุบันได้มองเห็นความสำคัญของการจัดหอพักสำหรับนักศึกษาจึงได้มีคำสั่งให้วิทยาลัยครูที่มีหอพักนักศึกษายู่ดำเนินการพัฒนาหอพักให้เป็นแหล่งพัฒนานักศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และดำเนินการจัดบริการสวัสดิการและกิจกรรมในหอพักให้เหมาะสมกับสภาพของแต่ละวิทยาลัย (สายหยุด จำปาทอง: การสัมภาษณ์)

จากการศึกษาของนักการศึกษาเกี่ยวกับหอพัก พบว่า ประโยชน์ของหอพักในสถาบันการศึกษานอกเหนือจากเป็นที่พักอาศัยแล้วยังเป็นสถานที่ส่งเสริมทางวิชาการและพัฒนาบุคคลด้วย (Mueller 1961: 77) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงสภาพการจัดหอพักในด้านการจัดบริการสวัสดิการและการจัดกิจกรรมในหอพักของวิทยาลัยครูทั้ง 4 แห่ง เพื่อให้ได้ข้อมูลเบื้องต้น และเป็นแนวทางในการพัฒนาหอพักให้เป็นศูนย์ศึกษาและอาศัยที่ส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ และเจริญงอกงามทั้งทางด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และคุณธรรม ตามนโยบายของสหวิทยาลัยศรีอยุธยาและนโยบายของทางการฝึกหัดครู ซึ่งมุ่งที่จะพัฒนาบัณฑิตในด้านดังกล่าว อันจะส่งผลให้บัณฑิตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษานโยบายการจัดหอพักนักศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีอยุธยา
2. ศึกษาการจัดบริการสวัสดิการและการจัดกิจกรรมในหอพักนักศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีอยุธยา
3. ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษา เกี่ยวกับการจัดบริการสวัสดิการ และการจัดกิจกรรมในหอพักนักศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีอยุธยา
4. เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา เกี่ยวกับการจัดบริการสวัสดิการ และการจัดกิจกรรมในหอพักนักศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีอยุธยา
5. เสนอแนวทางการจัดบริการสวัสดิการ และการจัดกิจกรรมในหอพักนักศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีอยุธยา

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษานโยบายการจัดหอพักนักศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีอยุธยา ในด้านการจัดบริการสวัสดิการ และการจัดกิจกรรมภายในหอพักของวิทยาลัยครูเทพสตรี วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาฯ ลงกรณ์ และวิทยาลัยร่ำไพพรรณี

2. ตัวแปรที่จะศึกษา

ตัวแปรที่จะศึกษาคือ

- 2.1 สภาพหอพักนักศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีอยุธยา
- 2.2 ความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ประจำหอพักและนักศึกษาหอพัก

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

หอพักนักศึกษา หมายถึง หอพักนักศึกษาของวิทยาลัยครูเทพสตรี วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาฯ ลงกรณ์ และวิทยาลัยร่ำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยศรีอยุธยา หมายถึง วิทยาลัยครูเทพสตรี วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาฯ ลงกรณ์ วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา และวิทยาลัยร่ำไพพรรณี

บริการสวัสดิการ หมายถึง บริการสวัสดิการที่ทางวิทยาลัยจัดให้นักศึกษาหอพัก เช่น การจัดห้องพัก เครื่องอำนวยความสะดวกในห้องพัก ห้องน้ำ ห้องส้วม น้ำดื่ม น้ำใช้ ยาประจำหอพัก ความปลอดภัย อาหาร การให้คำปรึกษาและบริการด้านข่าวสาร การจัดหางาน เป็นต้น

กิจกรรม หมายถึง กิจกรรมในหอพักที่ทางวิทยาลัยจัดให้ กิจกรรมที่อาจารย์และนักศึกษาร่วมกันจัด และกิจกรรมที่นักศึกษาจัดกันเอง ได้แก่ กิจกรรมทางวิชาการ กิจกรรมส่งเสริมกีฬา กิจกรรมส่งเสริมบุคลิกภาพ กิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมส่งเสริมความมีระเบียบวินัย เป็นต้น

ผู้บริหาร หมายถึง อธิการบดี คณบดี อาจารย์ รองอธิการบดี คณาจารย์ นักศึกษา และหัวหน้าสำนักกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยครูเทพสตรี วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ และวิทยาลัยรำไพพรรณี

อาจารย์ หมายถึง อาจารย์ที่อยู่ในหอพักนักศึกษาและเป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดบริการสวัสดิการและกิจกรรมในหอพักนักศึกษา ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2531

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาที่พักอยู่ในหอพักนักศึกษารวมของวิทยาลัยครูเทพสตรี วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ และวิทยาลัยรำไพพรรณี ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2531

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากผลการวิจัย

1. ผลของการวิจัยทำให้ทราบถึงสภาพการจ้ ดบริการสวัสดิการและการจัดกิจกรรมในหอพักนักศึกษารวมของสทวิทยาลัยศรีอยุธยาที่ได้จากผู้บริหารหอพัก ซึ่งเป็นผู้จัดบริการสวัสดิการและกิจกรรม และผู้รับบริการคือนักศึกษาหอพัก

2. เป็นแนวทางในการพัฒนาหอพักในด้านการจัดบริการสวัสดิการและการจัดกิจกรรมให้เหมาะสม เพื่อเป็นการ เสริมสร้างบรรยากาศ และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานักศึกษาคอไป